

Mentalne reprezentacije boja kod osoba sa poremećajima viđenja boja

Ivana Jakovljević

Laboratorija za eksperimentalnu psihologiju

Odsek za psihologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu

Poremećaj viđenja boja (PVB; eng. *CVD*) predstavlja izgubljenu ili redukovanu sposobnost razlikovanja boja iz spektra talasnih dužina koji je vidljiv trihromatima. Poremećaji ovog tipa su najčešće nasledni i nastaju kao posledica odusustva ili, mnogo češće, disfunkcije jedne, dve ili sve tri vrste čepića u mrežnjači. U zavisnosti od toga koja vrsta čepića pokazuje smanjenu osetljivost, javljaju se poteškoće u razlikovanju crvenih i zelenih tonova (protanomaliya, deuteranomaliya) ili plavih i žutih tonova (tritanomaliya). Dok je percepcija boja osoba sa PVB precizno opisana i uspešno simulirana, značajno manje nalaza postoji o tome na koji način funkcioniše njihova vizuelna kognicija kao i o tome na koji način su boje reprezentovane na njihovom mentalnom planu. U okviru ovog predavanja, biće predstavljeni prvi takvi rezultati istraživanja vizuelne radne memorije osoba sa PVB.

Ispitivane su performanse u jednostavnim zadacima diskriminacije boja sa i bez memorijskog opterećenja i to na zadacima koji, pri davanju odgovora, onemogućavaju korišćenje kompenzatornih strategija kao što je oslanjanje na teksturu ili oblik stimulusa. Ispitivanje je vršeno kako sa bojama koje su problematične za osobe sa PVB, tako i sa bojama koje su transformisane i prilagođene specifičnim deficitima ovih ispitanika.

Dobijeni nalazi ukazuju na to da, iako sporiji i manje tačni u odnosu na kontrolne ispitanike, ispitanici sa PVB pokazuju značajan uspeh u uslovima prilagođenih stimulusa. Struktura nalaza pokazuje da osobe sa PVB imaju sposobnost da pamte informaciju o boji na način uporediv sa kontrolnom populacijom. Rezultati sugerišu značaj vizuelne informacije za zadatke koji angažuju radnu memoriju, a koji se kod kontrolne populacije rešavaju strategijom imenovanja boja. Ova sposobnost je, međutim, kod osoba sa PVB redukovana pa su nam njihove kompenzatorne strategije posebno zanimljive.